

Strona główna>Sprawy rodzinne i dziedziczenie>Własność w małżeństwie i związkach partnerskich>Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżeńskie ustroje majątkowe

Przepisy krajowe dotyczące podziału majątku małżeńskiego w przypadku rozwodu, separacji lub zgonu, jeżeli w związku występuje aspekt międzynarodowy Obywatele Unii Europejskiej coraz częściej przemieszczają się ponad granicami krajów ze względu na studia, pracę lub chęć założenia rodziny w innym kraju. Prowadzi to do wzrostu liczby par międzynarodowych – zarówno małżeństw, jak i zarejestrowanych związków partnerskich.

Para międzynarodowa to związek osób różnych narodowości, osób mieszkających w innym państwie UE niż państwo ich obywatelstwa lub osób posiadających majątek w różnych państwach. Majątek pary wymaga zarządu, niezależnie od tego, czy para międzynarodowa jest małżeństwem, czy zarejestrowanym związkiem partnerskim. W przypadku rozwodu, separacji lub śmierci jednego z partnerów zachodzi również konieczność podziału majątku. W takich sytuacjach pomagają parom międzynarodowym przepisy unijne. Mają one zastosowanie w następujących 18 państwach UE: Szwecja, Belgia, Grecja, Chorwacja, Słowenia, Hiszpania, Francja, Portugalia, Włochy, Malta, Luksemburg, Niemcy, Republika Czeska, Niderlandy, Austria, Bułgaria, Finlandia i Cypr.

Przepisy te pozwalają ustalić państwo UE, którego sądy powinny zająć się sprawami dotyczącymi majątku danej pary międzynarodowej, oraz prawo, które ma zastosowanie w tych kwestiach. Przepisy unijne upraszczają również procedury uznawania i wykonywania orzeczeń i aktów notarialnych wydanych w innym państwie UE.

Aby zapoznać się ze szczegółowymi informacjami o określonym państwie, proszę wybrać jego flagę.

Dodatkowe informacje można uzyskać od organów danego państwa UE lub prawników z tego państwa.

Informacje dostępne są również stronie <http://www.coupleseurope.eu/pl/home>, prowadzonej przez Radę Notariatów Unii Europejskiej.

Ostatnia aktualizacja: 29/11/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

W związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej Komisja dokonuje obecnie aktualizacji niektórych treści na tej stronie. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.

Małżeńskie ustroje majątkowe - Czechy

1 Czy w tym państwie członkowskim obowiązuje ustawowy małżeński ustrój majątkowy? Jaka jest jego treść?

Tak.

Zgodnie z prawem czeskim wspólnością majątkową małżonków objęte są wszystkie należące do nich przedmioty majątkowe, które nie są wyłączone z majątku wspólnego. Wyróżnia się następujące rodzaje małżeńskich ustrojów majątkowych: ustrój ustawowy, ustrój umowny oraz ustrój przymusowy.

W ramach ustawowego ustroju majątkowego za majątek wspólny uznaje się wszystkie przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania małżeństwa przez oboje małżonków lub przez jednego z nich, z wyjątkiem:

- przedmiotów majątkowych służących do zaspokajania osobistych potrzeb jednego z małżonków;
- przedmiotów majątkowych nabytych przez jednego z małżonków w drodze darowizny, dziedziczenia lub zapisu, chyba że darczyńca lub spadkodawca postanowił inaczej;
- przedmiotów majątkowych uzyskanych przez jednego z małżonków z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę naruszającą jego prawa naturalne;
- przedmiotów majątkowych nabytych przez jednego z małżonków na drodze postępowania sądowego dotyczącego przysługującego wyłącznie temu małżonkowi prawa własności;
- przedmiotów majątkowych uzyskanych przez jednego z małżonków z tytułu odszkodowania za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę rzeczy stanowiącej wyłącznie jego własność.

W ramach ustawowego ustroju majątkowego do majątku wspólnego należą wszelkie dochody z majątku osobistego jednego z małżonków.

W ramach tego ustroju majątek wspólny obciążają wszelkie zobowiązania zaciągnięte w czasie trwania małżeństwa, chyba że dotyczą one wyłącznie majątku osobistego jednego z małżonków i wyłącznie części przekraczającej wartość dochodów z tego majątku lub że jeden z małżonków zaciągnął je bez zgody drugiego małżonka. Nie dotyczy to czynności w bieżących sprawach życia codziennego ani zaspokajania podstawowych potrzeb rodziny.

2 Jak małżonkowie mogą zorganizować swoje stosunki majątkowe? Jakie są w tym przypadku wymogi formalne?

Nupturienti lub małżonkowie mogą przyjąć w drodze umowy ustrój majątkowy, który różni się od ustroju ustawowego. Taka umowa może obejmować rozdzielność majątkową lub ustrój przewidujący ustanie wspólności majątkowej z chwilą ustania małżeństwa. W drodze umowy można również rozszerzyć lub ograniczyć zakres ustawowej wspólności majątkowej. Umowa może zawierać postanowienia dotyczące dowolnego przedmiotu majątkowego, chyba że zabraniają tego przepisy prawa. Może ona dotyczyć w szczególności zakresu lub treści ustroju, okresu obowiązywania ustroju ustawowego lub innego ustroju wspólności majątkowej bądź poszczególnych przedmiotów majątkowych lub ich zbiorów. Umowa pozwala na inną klasyfikację przyszłego majątku wspólnego, niż przewiduje to ustrój ustawowy. Może ona również zawierać postanowienia dotyczące ustroju majątkowego w razie ustania małżeństwa. Umowę majątkową małżeńską należy obowiązkowo zawrzeć w formie aktu notarialnego.

Zawarta między nupturientami umowa majątkowa małżeńska wchodzi w życie z dniem zawarcia małżeństwa.

3 Czy istnieją ograniczenia swobody organizowania małżeńskich stosunków majątkowych?

Umowa może zawierać postanowienia dotyczące dowolnego przedmiotu majątkowego, chyba że zabraniają tego przepisy prawa.

Nie przewidziano możliwości wyłączenia ani zmiany w drodze umowy przepisów dotyczących przedmiotów zwykłego urządzenia domowego, chyba że jeden z małżonków opuścił gospodarstwo domowe i odmawia powrotu. Postanowienia umowy nie mogą uniemożliwiać małżonkowi łożenia na utrzymanie rodziny. Umowa nie może – pod względem treści ani celu – naruszać praw osoby trzeciej, chyba że osoba ta wyraziła na to zgodę w umowie. Umowa, którą zawarto bez zgody zainteresowanej osoby trzeciej, nie wywołuje skutków prawnych w odniesieniu do tej osoby.

4 Jakie są skutki prawne rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa dla majątku małżeńskiego?

Wspólność majątkowa ustaje z chwilą ustania małżeństwa – w razie śmierci jednego z małżonków, uznania jednego z małżonków za zmarłego lub w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód. W razie ustania własności majątkowej następuje podział majątku.

W przypadku unieważnienia małżeństwa uznaje się, że nie zostało ono nigdy zawarte. Przepisy regulujące prawa i obowiązki majątkowe małżonków po orzeczeniu unieważnienia małżeństwa stosuje się odpowiednio do praw i obowiązków małżonków po orzeczeniu rozwodu.

5 Jakie są skutki śmierci jednego z małżonków dla ich małżeńskiego ustroju majątkowego?

Wspólność majątkowa ustaje, a następnie dokonuje się podziału majątku. Pozostający przy życiu małżonek jest spadkobiercą ustawowym należącym do pierwszej i drugiej grupy spadkobierców.

6 Który urząd jest uprawniony do podejmowania decyzji w kwestiach związanych z małżeńskim ustrojem majątkowym?

Sąd.

7 Jaki wpływ ma małżeński ustrój majątkowy na stosunki prawne między małżonkiem a osobą trzecią?

Wspólnością ustawową nie są objęte m.in. przedmioty majątkowe nabyte przez każdego z małżonków przed zawarciem małżeństwa. W ramach ustroju ustawowego majątek wspólny obciążają wszelkie zobowiązania zaciągnięte w czasie trwania małżeństwa, chyba że dotyczą one wyłącznie majątku osobistego jednego z małżonków i wyłącznie części przekraczającej wartość dochodów z tego majątku lub że jeden z małżonków zaciągnął je bez zgody drugiego małżonka. Nie dotyczy to czynności w bieżących sprawach życia codziennego ani zaspokajania podstawowych potrzeb rodziny. Jeżeli chodzi o czynności zarządu majątkiem wspólnym lub jego częścią, których nie można uznać za czynności w bieżących sprawach życia codziennego, małżonkowie dokonują ich wspólnie lub jeden z małżonków może dokonać takiej czynności samodzielnie za zgodą współmałżonka. Jeżeli jeden z małżonków odmawia udzielenia zgody bez uzasadnionej przyczyny, działając wbrew interesom małżonków, rodziny lub gospodarstwa domowego, lub nie jest w stanie składać oświadczeń woli, drugi małżonek może zwrócić się do sądu o udzielenie zgody zamiast małżonka, który zgody tej nie udzielił. Jeżeli jeden z małżonków dokonał czynności prawnej bez wymaganej zgody współmałżonka, współmałżonek ten może wystąpić o stwierdzenie jej nieważności. Jeżeli jeden z małżonków zamierza wykorzystać część majątku wspólnego na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej oraz jeżeli wartość tej części majątku jest niewspółmiernie wysoka, biorąc pod uwagę sytuację majątkową małżonków, zgoda drugiego małżonka jest konieczna przy pierwszym wykorzystaniu majątku w taki sposób. Brak zgody drugiego małżonka powoduje, że może on wystąpić o stwierdzenie nieważności takiej czynności. Zgoda drugiego małżonka jest wymagana, jeżeli część majątku wspólnego ma zostać przeznaczona na nabycie udziału w spółce handlowej lub spółdzielni lub jeżeli nabycie takiego udziału prowadzi do zabezpieczenia zobowiązań spółki lub spółdzielni w stopniu niewspółmiernie wysokim, biorąc pod uwagę sytuację majątkową małżonków; brak zgody drugiego małżonka powoduje, że może on wystąpić o stwierdzenie nieważności takiej czynności. Jeżeli małżonkowie przyjęli umowny ustrój majątkowy, umowa nie może – pod względem treści ani celu – naruszać praw osoby trzeciej, chyba że osoba ta wyraziła na to zgodę w umowie. Umowa, którą zawarto bez zgody zainteresowanej osoby trzeciej, nie wywołuje skutków prawnych w odniesieniu do tej osoby.

8 Krótki opis procedur podziału majątku i ustania stosunków majątkowych w tym państwie członkowskim

W przypadku zniesienia, ustania lub ograniczenia wspólności majątkowej następuje ustanie wcześniejszych wspólnych obowiązków i praw w drodze podziału. Jeżeli w przypadku ograniczenia, ustania lub zniesienia wspólności podział majątku nie nastąpi, w stosownych przypadkach stosuje się przepisy dotyczące współwłasności.

Podział majątku nie może naruszać praw osób trzecich. Jeżeli podział majątku spowodował naruszenie praw osoby trzeciej, osoba ta może zwrócić się do sądu o stwierdzenie bezskuteczności podziału w stosunku do niej. Podziału zobowiązań dokonuje się wyłącznie między małżonkami.

Preferowanym rozwiązaniem jest zawarcie przez małżonków – jeżeli jest to możliwe – umowy o podział majątku wspólnego (na przykład w przypadku rozwodu lub ograniczenia wspólności majątkowej). Taka umowa zawsze wchodzi w życie z dniem ograniczenia, zniesienia lub ustania wspólności majątkowej, niezależnie od tego, czy zawarto ją przed ograniczeniem, zniesieniem lub ustaniem wspólności majątkowej, czy też nastąpiło to później. Umowa o podział wymaga formy pisemnej, jeżeli małżonkowie zawierają ją w czasie trwania małżeństwa lub jeżeli przedmiot majątkowy, którego dotyczy podział, wymaga sporządzenia umowy przeniesienia własności w formie pisemnej (np. jest to nieruchomości). Jeżeli umowa o podział nie wymaga formy pisemnej oraz jeżeli wnioskodawcą jest jeden z małżonków, małżonek ten jest zobowiązany do przedstawienia drugiemu małżonkowi potwierdzenia dokonania podziału.

Jeżeli małżonkom nie uda się osiągnąć porozumienia w sprawie podziału, każdy z nich może zwrócić się do sądu o wydanie orzeczenia w tej sprawie. Sąd orzeka w sprawie podziału stosownie do sytuacji istniejącej w chwili ograniczenia, zniesienia lub ustania wspólności majątkowej.

W przypadku podziału obowiązują następujące zasady:

- udziały obojga małżonków w majątku objętym podziałem są równe;
- każdy z małżonków ma obowiązek zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na swój majątek osobisty;
- każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny;
- należy uwzględnić potrzeby dzieci pozostających na utrzymaniu;
- należy uwzględnić nakład osobistej pracy każdego z małżonków przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym;
- należy uwzględnić, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania i utrzymania majątku wspólnego.

Jeżeli w ciągu trzech lat od dnia ograniczenia, zniesienia lub ustania wspólności majątkowej nie dokonano podziału majątku objętego tą wspólnością, nie zawarto umowy o podział ani nie wystąpiono do sądu o orzeczenie w tej sprawie, uznaje się, że małżonkowie lub byli małżonkowie uzgodnili następujący sposób podziału majątku wspólnego:

- rzeczowy majątek ruchomy stanowi wyłączną własność małżonka, który z niego korzysta w celu zaspokojenia potrzeb własnych bądź potrzeb członków rodziny lub gospodarstwa domowego;
- pozostały majątek ruchomy i nieruchomości stanowią majątek wspólny obojga małżonków i oboje małżonkowie posiadają w nim równe udziały;
- pozostałe prawa majątkowe, należności i zobowiązania są wspólne dla obu małżonków, którzy posiadają w nich równy udział.

9 Jakie są procedury rejestracji nieruchomości i jakie dokumenty lub informacje są zwykle wymagane?

Czynności prawne skutkujące ustanowieniem lub przeniesieniem prawa rzeczowego na nieruchomości, jak również czynności prawne skutkujące zmianą lub zniesieniem takiego prawa, wymagają formy pisemnej. Jeżeli przeniesienie dotyczy własności nieruchomości wpisanych do rejestru publicznego, zmiana właściciela następuje w drodze wpisu do takiego rejestru.

Ostatnia aktualizacja: 05/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej państwa członkowskie aktualizują obecnie niektóre strony portalu zawierające treści krajowe. Jeżeli dana strona zawiera treści, które nie zostały jeszcze dostosowane w związku z wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa, jest to niezamierzone i zostanie wkrótce skorygowane.